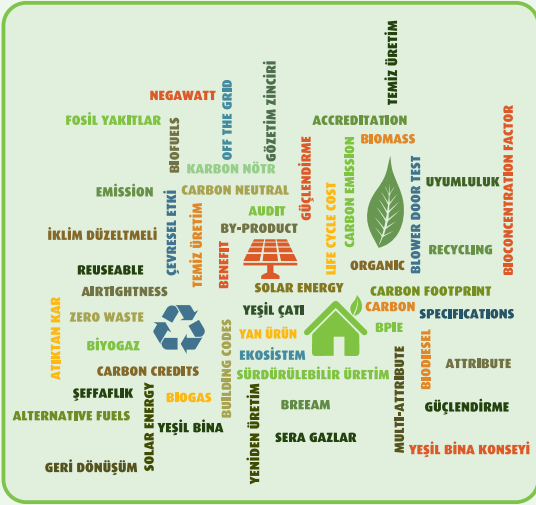

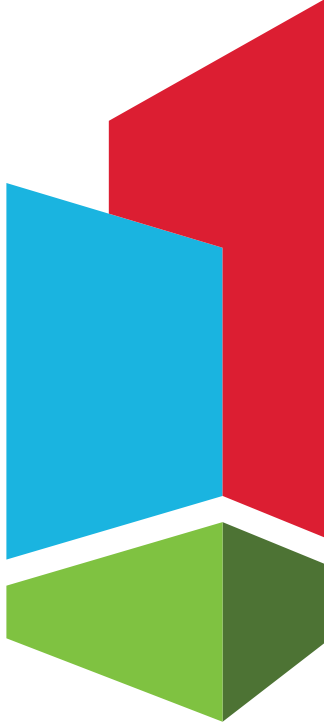

T Ü R K İ Y E
İMSAD
İNŞAAT MALZEMESİ SANAYİCİLERİ DERNEĞİ
ASSOCIATION OF TURKISH CONSTRUCTION MATERIAL PRODUCERS

Sürdürülebilir İnşaat Malzemeleri Terimler Sözlüğü

Sustainable Construction Materials Glossary

■ T Ü R K İ Y E
IMSAD

Sürdürülebilir İnşaat Malzemeleri Terimler Sözlüğü

Sustainable Construction Materials
Glossary

Ağustos 2015

SÜRDÜRÜLEBİLİR İNŞAAT MALZEMELERİ
TERİMLER SÖZLÜĞÜ

GENEL KOORDİNATÖR

Aygen Erkal

HAZIRLAYAN

Ebru Acuner

EDİTÖR

Ersin Dalga

TASARIM

Cihan Demir

YAYINCI

Murat Ofset Matbaacılık

ISBN

978-605-63492-6-3

TÜRKİYE İMSAD YAYIN NO.

İMSAD-R/2015-08/380

İlk baskı Ağustos 2015, İstanbul-Türkiye

Türkiye İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği (Türkiye İMSAD) yayınıdır.

Tüm yayın hakkı Türkiye İMSAD'a aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İzinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

Amacımız sektörde doğru iletişimi sağlamak

Türk inşaat malzemesi sanayisini oluşturan tüm alt sektörleri temsil eden 29 derneği ve 81 önde gelen sanayi kuruluşunu bünyesinde bulunduran üst çatı örgüt Türkiye İMSAD olarak temel amacımız, üyelerimizden aldığımız gücümüzü sektörümüz ve kamu yararına kullanmak ve topluma hizmet etmektir.

Gerçekleştirdiğimiz ihracatla dünya inşaat malzemesi pazarında yıllardır en üst sıralarda yer alan Türkiye İMSAD üyeleri olarak imal ettiğimiz ürünlerle kalitemizi dünya çapında ortaya koymaktayız. Ar-Ge çalışmalarıyla dünya pazarına inovatif ürünler sunan Türk inşaat malzemecileri olarak aynı zamanda dünyada gelişen teknolojiyi de yakından takip etmekteyiz.

Günümüz insanı iletişime her zamankinden daha da fazla ihtiyaç duymaktadır. Dünyada teknolojinin ilerlemesi ve bilgi kaynaklarının artmasıyla birlikte kullanılan teknik sözcük ve terimlerin doğru tanımlanması ve anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Özellikle yapı malzemeleri standartları gibi genellikle çeviriye dayalı teknik konularda yabancı dillerden alınmış terimlerin Türkçe karşılıklarında ortaya çıkabilen yanlış değerlendirmeleri önlemek gereklidir.

Türkiye İMSAD Çevre Dostu Malzeme Teknik Komitesi tarafından titiz bir çalışma ile hazırlanan “Sürdürülebilir İnşaat Malzemeleri Terimler Sözlüğü” önemli bir ihtiyacı karşılamaktadır. Sözlük, karşılaştığımız terimleri daha kolay anlamamızı sağlamanın yanı sıra, farklı yorumlamaların da önüne geçerek üretimden uygulamaya sektörümüz içinde doğru iletişimi ve yapılanmayı sağlayacaktır.

Türk yapı sektörüne katkı sağlayacağına inandığımız sözlüğü Gökben Güven Özçiçek başkanlığında hazırlayan Çevre Dostu Malzeme Teknik Komitesi üyelerine ve tüm emeği geçenlere teşekkür ederiz.

Fethi HİNGİNAR
Türkiye İMSAD
Yönetim Kurulu Başkanı

Bilginin paylaşılması ve teknik olarak ortak dil kullanılması

Türk inşaat malzemesi sanayisini oluşturan tüm alt sektörleri temsil eden 29 derneği ve 81 önde gelen sanayi kuruluşunu bünyesinde bulunduran üst çatı örgüt Türkiye İMSAD çatısı altında Çevre Dostu Malzeme Teknik Komitesi olarak, ilk komite toplantımızda eğitimin ve bilginin paylaşılmasının önemi üzerinde fikir birliğine vardık.

Daha sonra komite üyeleri olarak; katıldığımız eğitimlerden, toplantılardan, sunumlardan, konferanslardan vb. gibi birçok farklı kaynaktan öğrendiğimiz ve bugün de hem iş hayatımızda hem de özel hayatımızda kullandığımız “Sürdürülebilirlik”, “Yeşil Bina” ve “Çevre Dostu Malzeme” kapsamındaki bilgilerin ortak bir dil ile Türkiye İMSAD bünyesindeki diğer paydaşlara aktarılması için harekete geçtik.

Bilgileri toparlamaya başladığımızda fark ettik ki, birçok kısaltma, yerleşmiş yabancı kelime ve deyim bulunmakta. Bu kullanılan kelimelerin farklı kaynaklarda farklı açıklamaları olduğu da dikkatimizden kaçmadı. Bu doğrultuda çalışmalarımızı, konu üzerine çalışma yapan dernek ve akademisyenlerin görüşlerini de alarak detaylandırmaya başladık.

Ortak teknik bir dil kullanmak ve bilgiyi paylaşmak amacıyla yapılan çalışmalar sonucunda, önemli bir kaynak olacağına inandığımız bu yayın, “Sürdürülebilir İnşaat Malzemeleri Terimler Sözlüğü” ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmaya destek veren başta Muammer Akgün ve Çağlar Bekiroğlu olmak üzere, tüm komite üyelerimize, katkıda bulunan kurum ve kuruluşlara ve değerli Türkiye İMSAD çalışanlarına sonsuz teşekkür ederim.

Bilgiyi paylaştığımız ve eğitim ile buluşturduğumuz nice başarılı projelere imza atmak dileğimizle...

Gökben Güven ÖZÇİÇEK

Çevre Dostu Malzeme Teknik Komitesi Başkanı

Çevre Dostu Malzemeler Teknik Komitesi

MEHMET HACIKAMİLOĞLU / YK Koordinatörü Üyesi	AKÇANSA
GÖKBEN GÜVEN ÖZÇİÇEK / Komite Başkanı	TÜRK YTONG
DİLEK BOLCAN / Komite Başkan Yrd.	TRAKYA CAM
SEMRA HARMANDAR / Raportör	EGE PROFİL
İSMAİL GÖKALP	AKÇANSA
MUAMMER AKGÜN	BACADER-BACA İMALATÇILARI VE UYGULAMACILARI DERNEĞİ
KORAY UYGUR	BASF TÜRK
MUBAHAT AKIN	BASF TÜRK
ETHEM GÖKMEN	EGE PROFİL
DİDEM KALE	EGE PROFİL
SEMİH ÖZKAYA	EGE PROFİL
MURAT KENET	EPSDER-EPS SANAYİ DERNEĞİ
CİHAN KORAL MALAK	ECZACIBAŞI YAPI GEREÇLERİ
ALİM KINOĞLU	GALDER – GENEL GALVANİZCİLER DERNEĞİ
BURCU AKMAN	GALDER – GENEL GALVANİZCİLER DERNEĞİ
HANDAN HEKİM	HEKİM YAPI
ECE ÜNLÜ	KALEKİM
AHMET BİRSEL	KNAUF INSLATION
HAKAN ŞENGÜL	SİKA
AYŞE MİRAY ŞEN	ONDULİNE AVRASYA
YELİZ UZUNYURT	PREFABRİK YAPI
ALPER İLKAY	TEPE BETOPAN
CELALETTİN AKÇA	UAB-ULUSAL AHŞAP BİRLİĞİ
MELTEM YILMAZ	XPS ISI YALITIMI SANAYİCİLER DERNEĞİ
AYGEN ERKAL	TÜRKİYE İMSAD
AKIN TÜRKOĞLU	TÜRKİYE İMSAD

Sözlüğün hazırlanmasına katkıda bulunan;

ÇEDBİK, Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği'ne
 ERKE Sürdürülebilir Bina Tasarım ve Danışmanlık'a
 SEPEV, Sıfır Enerji ve Pasif Ev Derneği'ne
 SKD Türkiye, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği'ne
 METSİMS Sürdürülebilirlik Danışmanlığı'na
 TURKECO İnşaat ve Enerji A.Ş.'ye

teşekkürlerimizi sunuyoruz.

ACCREDITATION / AKREDİTASYON

Piyasadaki ürünün ya da hizmetin, piyasanın talep ettiği şartlara, standartlara, yönetmeliklere uygunluğunu göstermek üzere o ürün veya hizmet için ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan deney, analiz, muayene ve belgelendirme işlemleri.

AIRTIGHTNESS / BİNALARDA HAVA SIZDIRMAZLIĞI

Bina dış kabuğundaki kontrol dışı hava sızıntı noktalarından kaynaklanan küf, yoğuşma gibi oluşumların engellenmesi, iç mekan hava kalitesinin düşmemesi ve ısı yalıtım malzemesinin korunması adına tasarım ve uygulamada alınan önlemler sonucunda sağlanan ve sızdırmazlık (bkz. Blower Door Test) ile ölçülen değer.

ALTERNATIVE FUELS / ALTERNATİF YAKITLAR

Doğalgaz (propan, sıvılaştırılmış doğal gaz, metanol gibi) veya biyokütle ürünleri (etanol) gibi klasik yakıtların dışındaki ulaşımda kullanılan yakıtlar

ATTRIBUTE / NİTELİK-ÖZNİTELİK

Bir ürünün veya hizmetin çevreye veya insan sağlığına kısa veya uzun vadeli etkileri. Ör: Biyolojik olarak parçalanabilirlik, geri dönüşebilirlik, tehlikeli atık, kanserojen etkiler, vb.

AUDIT / DENETİM-ETÜT

Bir kuruluşun faaliyetlerinin ve işlemlerinin hedeflere, bütçelere, kurallara ve standartlara uygun olarak yürütülmesini ya da işlemlerini güvence altına almak üzere, incelenmesi ve düzenli aralıklarla düzeltici önlemleri gerektirebilecek sapmaların belirlenmesi.

AUDITOR / DENETÇİ

Denetim yapmak için gerekli bilgiye, beceriye ve yetkiye sahip kişi.

BENEFIT / FAYDA

Çevresel, ekonomik veya sosyal olarak sağlanan olumlu sonuç.

BIOCONCENTRATION FACTOR / BİYOKONSANTRASYON FAKTÖR

Yaşayan canlı organizma (mg/kg) madde konsantrasyonunun çevrede yaşayan canlı bir organizma (mg/l su içeren ortamlarda) içindeki madde konsantrasyonuna oranı.

BIODIESEL / BİYODİZEL

Kanola, ayçiçek, soya, aspir gibi yağlı tohum bitkilerinden elde edilen yağların veya hayvansal yağların bir katalizör eşliğinde bir alkol ile (metanol veya etanol) reaksiyonu sonucunda açığa çıkan ve yakıt olarak kullanılan bir ürün. (Evsel kızartma yağları ve hayvansal yağlar da biyodizel hammaddesi olarak kullanılabilir.) Dizel motorlarda herhangi bir değişiklik yapmadan veya çok az değişiklikle genellikle dizel yakıt ile karıştırılarak ya da saf olarak kullanılan yakıt.

BIOFUELS / BİYO YAKITLAR

İçeriklerinin hacim olarak en az yüzde 80'ni son on yıl içerisinde toplanmış canlı organizmalardan elde edilmiş her türlü yakıt.

BIOGAS / BİYOGAZ

Organik bazlı atık/artıkların oksijensiz ortamda (anaerobik) fermantasyonu sonucu ortaya çıkan renksiz - kokusuz, havadan hafif ve bileşiminde organik maddelerin bileşimine bağlı olarak yaklaşık; yüzde 40-70 metan, yüzde 30-60 karbondioksit, yüzde 0-3 hidrojen sülfür ile çok az miktarda azot ve hidrojen bulunan bir gaz karışımı.

BIOMASS / BİYOKÜTLE

Bitkilerin ve canlı organizmaların kökeni olarak ortaya çıkan biyokütle, genelde güneş enerjisini fotosentez yardımıyla depolayan bitkisel organizmalar olarak adlandırılır ve yenilenebilir enerji kaynakları arasında yer alır. Enerji üretmek amaçlı, orman kökenli, tarımsal kökenli (hayvansal ve bitkisel kaynaklar), endüstriyel ve kentsel kökenli şeklinde gruplandırılabilir. Bitkisel kaynaklar; kanalizasyon, belediye çöplükleri ve endüstriyel atıklardan elde edilir.

BLOWER DOOR TEST / SIZDIRMAZLIK TESTİ

Blower Door ile yapının sızdırmazlığını ölçmek ve sızıntı yerlerini tespit etmek için kapı pervazına fan kapısı monte edilir ve fan ayarlanır. Montaj çerçeveleri ile sıkıca kapanmış olan yapının basıncı, değişken hızlı fan yardımıyla ölçülebilir. Böylelikle yapının içindeki ve dışındaki basınç farkı ile sızdırmazlık test edilir.

BPIE - BUILDING PERFORMANCE INSTITUTE / BİNA PERFORMANS ENSTİTÜSÜ

Kar amacı gütmeyen ve bağımsız olarak bina sektörünü enerji performansı konusunda bilgi paylaşımını ve ilgili politikaları geliştirmeyi amaçlayan kurum.

BREEM – BRE ENVIRONMENTAL ASSESSMENT METHOD / ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ

1990 yılında İngiltere’de BRE (Building Research Establishment) tarafından yanıtlanan sürdürülebilir tasarım, enerji verimliliği, iç ortam kalitesi, doğal kaynakların korunması ve atıkların azaltılması gibi çevresel faktörleri göz önünde bulundurarak bir binanın çevresel performansının değerlendirme yöntemidir.

BUILDING CODES / BİNA KODLARI

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği’nde mevcut olan binaların minimum performans standartlarını gösteren yasal düzenlemeler.

BUILDING SECTOR / BİNA SEKTÖRÜ

Yapı sektörünün inşaat ve altyapı ile birlikte 3 ana bileşeninden biri; konutlar, ticari ve hizmet binaları ile kamu binalarından oluşmaktadır.

BY-PRODUCT / YAN ÜRÜN

Bir üretim sürecinde ya da kimyasal bir reaksiyonda ortaya çıkan ikincil ürün.

CARBON / KARBON

Atom numarası 6, simgesi C olan element. Doğada serbest (Elmas, Grafit) ve kimyasal bağlı olarak minerallerde, bitkisel ve hayvansal organizmalarda bulunur. Karbondioksit (CO₂), metan (CH₄) gibi içeriğinde yer aldığı maddeleri ortak bir birim altında toplamak için de kullanılır.

CARBON CREDITS / KARBON KREDİSİ

Herhangi bir kuruma, bir ton CO₂ karşılığında buna eşdeğer verilen sera gazı salım hakkı. Sera gazı salımlarını düşürmek amaçlı kredilere verilen rakamsal bir değer.

CARBON EMISSION / KARBON SALIMI

Fosil yakıtların yakılması sonucunda ortaya çıkan karbon içerikli gaz salımları.

CARBON FOOTPRINT / KARBON AYAKİZİ

Bir kişi, kurum, ürün veya aktiviteden kaynaklanan ve doğaya salınan, karbondioksit ve diğer sera gazı salımlarının toplam miktarı.

CARBON NEUTRAL / KARBON NÖTR

Atmosfere sıfır karbondioksit salımı yapan kişi, kurum veya aktiviteler için kullanılan terim.

CARBON OFFSETING / KARBON DENKLEŞTİRME

Karbon kredisi satınalma yoluyla kendi salım değerlerini sıfırlama.

CARBON SEQUESTRATION / CARBON CAPTURE & STORAGE / KARBON YAKALAMA VE DEPOLAMA

Fosil kaynaklı karbon salımların kimyasal bağliyacilarla tutulması ile ya da direkt olarak eski petrol yataklarına kanalize edilmesi ile depolanması.

CERTIFICATION / SERTİFİKASYON

Üçüncü taraf denetleme kuruluşu tarafından ürün, süreç veya personelin belirli şartları yerine getirdiğini onaylama ve belgelendirme işlemi.

CERTIFIER / BELGELENDİRME KURULUŞU

Bir standarda, yönetmeliğe veya belirli kriterlere göre kişinin, kurumun, ürünün veya aktivitenin uygunluğunu değerlendiren, uygun bulması durumunda belgelendiren kuruluş.

CHAIN OF CUSTODY / GÖZETİM ZİNCİRİ

Bir ürünün veya malın eko-etiket kriterlerini karşılayıp karşılamadığını ve izlenebilir olup olmadığını belirlemek için tedarik zincirini takip etmek.

CLEANER PRODUCTION / DAHA TEMİZ ÜRETİM

Daha temiz (daha az kirletici, daha az toksik ve daha az atık üreten) üretim olanaklarını sistematik olarak belirleyen, geliştiren ve uygulanmasını sağlayan metodoloji.

CLIMATE CHANGE / İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

Atmosferdeki sera gazı yoğunluğunun artması sonucu alışılmış iklim normallerinin değişmesi. Küresel ısınma terimi ile eş anlamlı olarak da kullanılmakla beraber, sadece ısınma değil, soğuma ve diğer tahrip edici doğa olaylarının yaşanmasına da neden olmaktadır.

CLIMATE CORRECTION / İKLİM DÜZELTMELİ

Enerji verimliliği ile ilgili göstergelerin (birincil ve nihai enerji yoğunluğu) belli periyotlarda karşılaştırılabilmeleri adına, her yıl değişen ısıtma ve soğutma ihtiyacına göre yeniden düzenlenmesi.

CLOSED-LOOP PRODUCTION / KAPALI ÇEVİRİM ÜRETİM

Bir endüstriyel ürünün üretim aşamasında ek kaynak kullanmadan çöktüklerini döngüsel olarak oluşturduğu sistem.

COMPOSTABLE / ÇÜRÜME ÖZELLİĞİ OLAN

Bitkisel ve hayvansal atıklar gibi organik atık niteliği taşıyan maddelerin çürüyebilme özelliğine sahip olan.

COMPLIANCE/CONFORMANCE AUDIT / UYUMLULUK-UYGUNLUK DENETİMİ

Bir ürün, süreç, sistem, kişi veya kuruluşun yürürlükteki standartlara uygunluğunun denetlenmesi amacıyla yapılan kontrol.

CONFORMITY ASSESSMENT / UYGUNLUK DEĞERLENDİRME

Doğrudan ya da dolaylı olarak bir ürün, süreç, sistem, kişi veya onaylanmış kuruluş için olması gereken teknik özelliklerin sağlanma durumunu ve herhangi bir yönetmeliğe veya standarda uygunluğunu değerlendirme yöntemi.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY / KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK

Şirketlerin ticari faaliyetleri ile sosyal ve çevresel sorumluluklarını, etik, hesapverebilir ve şeffaf ilkeler çerçevesinde paydaşları ile gönüllülük esasına dayalı ilişkiler kurarak yerine getirmesi.

CORRECTIVE ACTION REPORTS / DÜZELTİCİ FAALİYET RAPORLARI

Bir sertifikasyon uygunluk denetiminde istenen şartları sağlamak amacıyla yapılan iyileştirici işlemlerin raporlanması.

COST BENEFIT ANALYSIS / FAYDA MALİYET ANALİZİ

Bir yatırım projesi ile elde edilecek faydaların (çevresel, sosyal ve ekonomik faydalar) projenin maliyeti ile karşılaştırılması. Fayda maliyet analizi, bir projenin gerçekleştirilmeye değer olup olmadığını belirlemek için kullanılır.

COVENANT OF MAYORS / BELEDİYE BAŞKANLARI SÖZLEŞMESİ

Avrupa Birliği'nin sürdürülebilir enerji ve çevre politika ve stratejilerini gerçekçi ve yapıcı uygulamalara ve projelere yansıtma adına yerel yönetimlerin gönüllülük esasıyla imzaladıkları anlaşma.

CRADLE-TO-CRADLE MANUFACTURING / BEŞİKTEN BEŞİĞE ÜRETİM

Tasarımcıların veya üreticilerin, kullanıldıktan sonra atılacak ürünler yerine, doğal üretim sistemlerine benzer sistemler içinde hareket eden ve her yaşam çevriminden sonra ya doğadaki besinlere ya da yeni ürünlerin üretiminde kullanılacak değerli malzemelere dönüşecek ürün ve hizmetleri tasarlamalarını gözeten yeni bir bakış açısı.

CRADLE TO GRAVE MANUFACTURING / BEŞİKTEN MEZARA ÜRETİM

Herhangi bir ürünün ya da hizmetin hammadde temininden tüm yaşam döngüsü boyunca atık haline gelinceye kadar olan süreçte, firmanın her türlü atıkları ve ürün kalitesini gözeterek üretim yapması. Günümüzde sürdürülebilirlik bağlamında, bu yaklaşım yerine beşikten beşiğe yaklaşımı tercih edilmektedir.

CUMULATIVE ENERGY REQUIREMENTS ANALYSIS / KÜMÜLATİF ENERJİ İHTİYACI ANALİZİ

Bir ürün veya hizmetin yaşam döngüsü sürecinde gerekli olan birincil enerji kaynağının miktarının belirlenme analizi.

ECO-EFFICIENCY ANALYSIS / EKO-VERİMLİLİK ANALİZİ

Üretim sürecinin ekonomik verimliliğinin maksimum, çevresel etkilerinin ise minimum olmasını amaçlayan yaklaşım.

ECO-LABEL / ÇEVRE ETİKETİ (EKOETİKET)

Bir ürünün veya hizmetin çevresel etkilerinin değerlendirilmesi ve üçüncü taraf belgelendirme kuruluşu tarafından belirlenen kriterlere göre sınıflandırılması ve belgelendirilmesi.

ECOLOGICAL FOOTPRINT / EKOLOJİK AYAK İZİ

Bir kişi veya kuruluşun hayatını devam ettirebilmesi için gerekli olan toprak, gıda, su ve diğer kaynakların kullanılması sonucunda doğa üzerinde yaratılan etkinin miktarı. Bu miktar genellikle verimli arazinin dönüm veya hektar cinsinden alanıdır.

ECOLOGICAL SENSITIVITY / EKOLOJİK DUYARLILIK

Çevresel olaylara ve yarattıkları problemlere duyarlı bir şekilde doğal kaynakları korumak için davranış geliştirerek çevresel etkileri en aza indirmek için yapılan çalışmalarlardır.

ECOSYSTEM / EKOSİSTEM

Belirli bir alanda bulunan canlılar ile bunları saran cansız çevrelerinin karşılıklı ilişkileri ile meydana gelen ve süreklilik arz eden çöl, mağara gibi karasal; göl, ırmak, okyanus, bataklık gibi su ekolojik sistemleri.

EIA – ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT / ÇED – ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ

Herhangi bir ekonomik değeri olan faaliyetin çevre üzerindeki etkilerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi süreci.

EMISSION / SALIM

Canlıların faaliyetlerinden kaynaklanan sıvı, gaz veya katı atıkların havaya, toprağa veya suya atılması/bırakılması.

EMS – ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEMS / ÇYS – ÇEVRE YÖNETİM SİSTEMLERİ

Herhangi bir kuruluşun çevresel hedeflerini gerçekleştirmesine yardımcı olan, faaliyetlerinin çevresel açıdan tutarlı ve devamlı olarak kontrol edilmesi sistemi. ÇYS, kuruluşları belirli bir çevresel performans seviyesine ulaşmaları için zorlayıcı bir yönetim sistemi olmayıp her kuruluşun kendi faaliyet alanına ve hedeflerine özgü olarak hazırlanmaktadır.

ENERGY INTENSITY / ENERJİ YOĞUNLUĞU

Enerjinin verimliliği göstergesi. Ülkeler ve nihai tüketim sektörleri için (sanayi, bina, ulaşım) ürettikleri hasıla başına tükettikleri enerjiyi hesaplayan değer.

ENERGY LABELLING / ENERJİ ETİKETLEMESİ

Ürünlerin, hizmetlerin ve binaların enerji performanslarını göstermek amacıyla yıllık enerji tüketimleri ve türleri ile özelliklerine göre diğer performans göstergelerin hesaplandığı ve yansıtıldığı etiketleme işlemi.

ENERGY PERFORMANCE CONTRACTING / ENERJİ PERFORMANS SÖZLEŞMESİ

Enerji verimliliği danışmanlık şirketlerinin sanayi ve bina sektörlerinde gerçekleştirecekleri enerji verimliliği projelerinde uygulanabilecek olan ve proje sonundaki enerji yoğunluğu azaltım miktarını veya enerji tasarruf potansiyelini garanti eden, projenin finansmanı da oluşacak tasarrufla karşılanan sözleşme.

ENVIRONMENTAL CERTIFICATION / ÇEVRE SERTİFİKASYONU

Herhangi bir kuruluşun kendi talebi ile tarafsız yetkilendirilmiş uzman yardımıyla çevresel etkisinin değerlendirilmesi.

ENVIRONMENTAL IMPACT / ÇEVRESEL ETKİ

Herhangi bir kişi veya faaliyetin başta toprak, su, hava gibi çevresel ortamlar üzerindeki olumlu/olumsuz etkileri.

ENVIRONMENTAL POLICY / ÇEVRE POLİTİKASI

Herhangi bir kuruluşun, genel çevre icraatı ile ilgili niyet ve prensiplerini açıklamak; çevre ile ilgili faaliyet, amaç ve hedeflerine çerçeve teşkil etmek üzere verdiği taahhüt.

ENVIRONMENTALLY PREFERABLE PURCHASING / TERCİH EDİLEBİLİR ÇEVRECİ SATINALMA

Tercih edilebilir çevreci satınalma (Yeşil satınalma); aynı ürün ya da amaca hizmet eden diğer ürünlerle karşılaştırıldığında insan sağlığı ve çevreye daha az ya da azaltılmış etkisi olan ürünler ya da hizmetler. Ürün ya da hizmetin hammaddelerinin etkilerinin, üretim, paketlenme, dağıtım, kullanım, tekrar kullanım, işleme, bakım ve imha süreçlerinin karşılaştırılması yapılarak alınan ürün tedariki.

ENVIRONMENTAL PERFORMANCE INDICATORS / ÇEVRESEL PERFORMANS GÖSTERGELERİ

Ürünlerin ve hizmetlerin, yaşayan (hava, su, toprak) ve yaşamayan (tarihi eserler, binalar, vb.) sistemler üzerindeki etkilerini belirten göstergeler.

EPD – ENVIRONMENTAL PRODUCT DECLARATION / ÇEVRESEL ÜRÜN BEYANI

ISO 14025 “Çevre Etiketleri ve Beyanları” standardına göre tanımlanan bir ürünün ya da hizmetin ISO 14040 Çevre Yönetimi Standardı çerçevesinde açıklanan “Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi (Life Cycle Assessment - LCA)” yöntemi ile değerlendirilip çevresel açıdan şeffaf bir üretim politikasına sahip olduğunu beyan eden bildirimler.

ERA – ENVIRONMENTAL RISK ASSESSMENT / ÇEVRESEL RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Herhangi bir kuruluşun faaliyetlerinden kaynaklı çevreye yönelik olası tehlikelerin (olumsuz etkilerin) tanımlanması, oluşma risklerinin belirlenmesi, bu risklerin kabul edilebilirliğinin değerlendirilmesi, kabul edilebilir olmayanlar için kontrol yöntemlerinin belirlenmesi ve uygulanması ile bu döngünün sürekli izlenmesi aşamalarından oluşan değerlendirme yöntemi.

ESCO-ENERGY SERVICE COMPANY / ENERJİ HİZMET ŞİRKETİ- ENERJİ VERİMLİLİĞİ DANIŞMANLIK ŞİRKETİ

Özellikle sanayi ve bina sektörlerinde enerji konusunda danışmanlık hizmetleri yürüten, enerji verimliliği etütleri yapan, mevcut enerji tasarruf potansiyelini belirleyen, enerji verimliliğini artırıcı önlem ve uygulamaları belirleyen ve uygulama projeleri ile gerekirse finansmanı da karşılayıp hayata geçiren şirket.

EUTROPHICATION / ÖTROFİKASYON

Herhangi bir su ekosisteminde, başta karasal kaynaklar olmak üzere, çeşitli nedenlerle besin maddelerinin büyük oranda çoğalması sonucu plankton ve alg varlığının aşırı şekilde artması durumu. Sonucunda, sudaki çözünmüş oksijen miktarını azaltarak uzun vadede su ekosisteminin ölümüne neden olabilir.

FINAL ENERGY CONSUMPTION / NİHAİ ENERJİ TÜKETİMİ

Ülkelerde veya herhangi bir sektörde birincil enerji ile birlikte ikincil enerji olan elektrik ve ısının toplam tüketimi.

FINAL ENERGY INTENSITY / NİHAİ ENERJİ YOĞUNLUĞU

Ülkelerin veya nihai tüketim sektörlerinin ürettikleri hasıla başına tükettikleri nihai enerji değerini gösteren enerji verimliliği göstergesi.

FIRST, SECOND, AND THIRD PARTY / BİRİNCİ, İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ TARAF

Herhangi bir kuruluşun, diğer kişi ve kuruluşlarla ilişkisini açıklamaktadır. Birinci taraf, ilgili ürünü veya hizmeti sağlayan kuruluşu, ikinci taraf genellikle bu kuruluşun etkileşime geçtiği kişi veya diğer kuruluşları, üçüncü taraf ise birinci ve ikinci taraftan bağımsız kişi veya kuruluşları temsil eder.

FIRST PARTY CERTIFICATION / BİRİNCİ TARAF BELGELENDİRME

Herhangi bir ürün veya hizmetin üreticisinin bir standart ya da bir kriteri gönüllü olarak, başka bir tarafın onayı ya da doğrulaması olmadan karşılaması.

FOSSIL FUELS / FOSİL YAKITLAR

Enerji, elektrik ya da ısı sağlamak için yakılan, yapısında karbon bulunan kömür, petrol ve doğalgaz gibi milyonlarca yıl süren jeolojik süreçlerle oluşmuş yakıtlar.

GEO THERMAL ENERGY / JEOTERMAL ENERJİ

Yerkabuğunun çeşitli derinliklerinde birikmiş ısının oluşturduğu, sıcaklıkları sürekli olarak bölgesel atmosferik ortalama sıcaklığın üzerinde olan ve çevresindeki normal yeraltı ve yerüstü sularına göre daha fazla erimiş mineral, çeşitli tuzlar ve gazlar içerebilen sıcak su ve buhar tarafından sağlanan enerji.

GREEN DESIGN / YEŞİL TASARIM

Çevreye duyarlı, enerji ve malzeme kullanımı açısından verimlilik ve etkinlik sağlayan ürün, hizmet, bina ya da deneyimlerin tasarımı.

GLOBAL WARMING / KÜRESEL ISINMA

Genellikle insan faaliyetleri ile bağlantılı olarak atmosfere salınan karbondioksit, metan gibi sera etkisi yaratan gazların, atmosferin alt tabakasındaki ortalama sıcaklıkla birlikte yer kabuğu ve denizlerin ortalama sıcaklıklarında artışa neden olması. Bu artış iklimlerin daha da sertleşmesine neden olur.

GREEN BUILDING / YEŞİL BİNA

Enerji, su ve diğer doğal kaynakların kullanımının azaltılması ile çevresel anlamda yüksek standartlarda inşa edilmiş bina.

GREEN BUILDING COUNCIL / YEŞİL BİNA KONSEYİ

Amacı, yapı endüstrisi için bir dizi standart tanımlamak olan gönüllü ve kar amacı gütmeyen organizasyon. Yeşil Bina Konseyi, dünya çapında sürdürülebilirliğin kullanımını teşvik etmeye, sürdürülebilir uygulamalar hakkında eğitimler vermeye ve ayrıca yüklenici, inşaat firmaları ve imalatçılara uygulanacak standart kurallar hazırlamaya odaklanmıştır.

GREEN PURCHASING - PROCUREMENT / YEŞİL SATINALIM - TEDARİK

“Çevresel Açıdan Tercih Edilebilir Satınalma” olarak da bilinen; aynı amaca hizmet eden ürün ve hizmetlerle karşılaştırıldığında insan sağlığı ve çevreye daha az ya da azaltılmış etkisi olan ürün ya da hizmetlerin alımı.

GREEN ROOF / YEŞİL ÇATI

Yeşil çatı sistemi su geçirmezlik, su tahliye sistemi, ışık yükü artırılmış ortam ve bitkileri içeren; var olan çatıyı genişleten sistemdir. Yeşil çatılar; daha uzun ömürlüdür, kullanım maliyetlerini düşüren daha iyi yalıtıma sahiptir, akışın filtrelenmesi ve çevresel hedeflere uyan yeşil alanların artırılmasını içerir.

GREEN SEAL*

Ürünleri ve hizmetleri sürdürülebilirlik açısından belirlenmiş çevresel standartlara göre değerlendiren ve belgelendiren sertifika programı.

*Özel isim...

GREENGUARD*

Herhangi bir ürünün içeriğini sebep olduğu kimyasal salımlara göre değerlendiren ve ürünün kullanıldığı hacimdeki havanın kalitesinin korunmasını amaçlayan sertifika programı.

*Özel isim...

GREENHOUSE EFFECT / SERA ETKİSİ

Karbondioksit, metan gibi sera gazları nedeniyle dünyanın atmosferinin güneşten gelen ısının yeryüzünden yansıyan kısmını tutması sonucu oluşan etki.

GREENHOUSE GASSES / SERA GAZLARI

Güneşten gelen ısının yeryüzünden yansıyan düşük enerjili kısmını dünya atmosferi içinde tutarak sera etkisi oluşturan gazlar. En önemli sera gazları; karbondioksit (CO₂), metan (CH₄), nitroz oksit (N₂O), hidroflorür karbonlar (HFCs), perfloro karbonlar (PFCs), sülfürhekza florid (SF₆) ve su buharıdır.

HARMONIZATION / UYUMLAŞTIRMA

Ürün ve imalat standartlarının ve uygunluk değerlendirmesi gerekliliklerinin de içinde bulunduğu, ulusal ya da bölgesel standartların ve gerekliliklerin karşılaştırıldığı süreç. Uyumlaştırma, standartların her bölgede birebir aynı olmasını değil tutarlı ve uyumlu olmalarını gerektirir.

HARMONIZED STANDARDS / UYUMLAŞTIRILMIŞ STANDARTLAR

Ürünlerin, süreçlerin ve hizmetlerin ya da test sonuçlarının karşılıklı kabul edilmesinin ya da bu standartlara bağlı olarak sağlanan bilginin değişkenliğinin yayınlandığı, farklı standart kuruluşları tarafından kabul edilen standartlar.

ICLEI – INTERNATIONAL COUNCIL OF LOCAL ENVIRONMENTAL INITIATIVES / ULUSLARARASI YEREL ÇEVRE GİRİŞİM KONSEYİ

Yaklaşık 1000'in üzerinde çeşitli büyüklüklerdeki şehirlerin (megapol, metropol, vb.) üye olup sürdürülebilir bir gelecek için düşük karbon salımı, biyolojik çeşitlilik, kaynak verimliliği, yeşil ekonomi, akıllı şehirler gibi yükümlülükler altına girdiği platform.

INDUSTRIAL RECYCLE / ENDÜSTRİYEL GERİ DÖNÜŞÜM

Üretim süreçleri sırasında ya da sonrasında yapılan geri dönüşüm işlemi.

INPUT-OUTPUT ANALYSIS / GİRDİ-ÇIKTI ANALİZİ

Mevcut, önerilen ya da öngörülen işletme süreçleri, kararları ya da olayın ekonomide var olan etkilerini ölçmek için kullanılan bir ekonomik araç.

INTERNAL RECYCLE / İÇ GERİ DÖNÜŞÜM

Bina kullanımı esnasında açığa çıkan malzemelerin aynı üretim döngüsünde tekrar kullanımudur. Bu uygulama, kurumsal bir bilinç ve atıkların akıllıca yönetimini sağlamaya yönelik bir bakış açısı, çevresel açıdan faydalı bir davranışı ifade eder. Ancak bu uygulamaların çoğunun çevre sertifikaları açısından hiçbir değeri yoktur. Örneğin: Sertifikasyon uygulamalarındaki eğilim, üretimin kendi doğası içerisindeki bazı malzemelerin tekrar kullanımudur.

ISO – INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION /ULUSLARARASI STANDARDİZASYON ÖRGÜTÜ

Elektrik ve elektronik mühendisliği konuları dışında, bütün teknik ve teknik dışı dallardaki standartların belirlenmesi çalışmalarını yürütmek amacıyla 1946'da Cenevre'de kurulan uluslararası teşkilât.

ISO 14000

Herhangi bir ürünün, hammaddeden başlayıp son haline getirilerek kullanıma sunulmasına kadar geçen sürecin her aşamasında çevresel faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörlerin gerekli denetimler ve belirlenen önlemler ile kontrol altına alınarak çevreye verilen zararın en aza indirilmesini sağlayan bir istemin kurulmasını tarif eden standartlar serisi.

ISO 14000; bir ürün standardı değil, sistem standardıdır ve ne üretildiğinden çok, nasıl üretildiği ile ilgilenir. Çevre performansının izlenmesi ve sürekli iyileştirilmesi temeline dayanır. Çevre faktörlerine ilişkin olarak ilgili mevzuat ve kanunlar tarafından tanımlanmış koşullara uymayı şart koşar.

TS EN ISO 14000 Serisi Standartları aşağıda sıralanmaktadır:

- ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi - Özellikler ve Kullanım Kılavuzu
- ISO 14004 Çevre Yönetimi - Çevre Yönetim Sistemleri - Prensipler, Sistemler ve Destekleyici Teknikler İçin Genel Kılavuz
- ISO 14020 Çevre Etiketleri ve Beyanları - Genel Prensipler

Tip I Çevre etiketleri (ISO 14024'e uygun olarak)

Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi ile sıcak noktaların belirlendiği ve kriter olarak konulduğu bir etiketlemedir. Ancak bu kriterlere uyumluluk sağlayan ürünler olabilir. EU Ecolabel, Nordic Swan ve Blue Angel buna örnek etiketlerdir.

Tip II Çevre etiketleri (ISO 14021'e uygun olarak)

Burada kriterler özgürce seçilebilir ve şirketler ya da kuruluşlar tarafından belirlenir. Tekil ürünlerin pazarlanması için uygundur. Kendinden beyanlar olarakta bilinirler. Bağımsız doğrulama yoktur.

Tip III Çevre etiketleri (ISO 14025'e uygun olarak)

Ürünler, yaşam döngüsü değerlendirme ve katkı maddeleri hakkında genel bilgi içerirler. Bağımsız üçüncül tarafların katılımıyla geliştirilen kurallar (PCR-Product Category Rules/Ürün Kategori Kuralları) doğrultusunda oluşturulup denetlenirler.

- ISO 14031 Çevre Yönetimi - Çevre Performans Değerlendirmesi - Kılavuz
- ISO 14040 Çevre Yönetimi - Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi Genel Prensipler ve Uygulamalar

LANDFILL / KATI ATIK DEPOLAMA SAHASI

Katı atıkların oluşturulan toprak altı depo alanlarına gömülmesi ile oluşan sahalardır. Bu şekilde özellikle organik atıkların içerisindeki karbon, oksijensiz ortamda mikroorganizmalar tarafından besin olarak kullanılmakta olup sonuçta bir enerji kaynağı olan metan (CH₄) gazının oluşumuna neden olmaktadır.

LANDFILL-FREE CERTIFICATION* / LANFILL - FREE SERTİFİKASYONU

İşlemler sonucu oluşmuş tüm atıkların (en azından yüzde 90'ının) tekrar kullanımı, geri dönüşümü veya enerjiye dönüştürülmesi ile katı atık depolama ihtiyacının azalması.

*Özel isim...

LCA - LIFE CYCLE ASSESSMENT / YAŞAM DÖNGÜSÜ DEĞERLENDİRMESİ

Bir üretim sisteminin yaşam döngüsü boyunca girdileri, çıktıları ve potansiyel çevresel etkileri hakkında yapılan derleme ve değerlendirmedir. Bir ürünün ya da hizmetin çevresel durumu ve yaşam süresi boyunca potansiyel etkilerinin, hammaddenin çıkarılışı, nakliye, üretim, kullanım ve atık oluşturma süreçlerini de içine alan, kapsamlı incelemesidir.

LEED – LEADERSHIP IN ENERGY AND ENVIRONMENTAL DESIGN / ENERJİ VE ÇEVRE TASARIMINDA LİDERLİK

LEED; Yeşil Bina Değerlendirme Sistemi, yüksek performanslı, sürdürülebilir binaların geliştirilebilmesi için gönüllü şartnameler sağlayan bağımsız bir sertifika programı.

Birleşik Devletler Yeşil Bina Konseyi (USGBC) tarafından tasarlanmış olan program, 5 ana kategoride yer alan değerlendirme standartlarını karşılamalarına göre, binaları farklı seviyelerde sertifikalandırır. Bu kategoriler; sürdürülebilir mahal gelişimi, su tasarrufu, enerji verimliliği, malzeme seçimi ve çevresel iç ortam kalitesidir. LEED standartları, mevcut binalar ve yenilenen binalar kadar yeni inşaatlar için de geçerlidir ve konut, ticari binalar ve hatta semtler için de uygulanabilir.

LID – LOW IMPACT DEVELOPMENT / DÜŞÜK ETKİLİ GELİŞME

Bireysel ikamet alanlarından başlayarak şehir planlama ve tasarımın her fazına aşırı yağış kaynaklı yüzey sularının yarattığı problemler gibi çevre etkilerinin entegre edilmesi.

LIFE CYCLE / YAŞAM DÖNGÜSÜ

Bir üretim sisteminin hammadde yatırımından veya doğal kaynak kullanımından bertaraf edilmesine kadar geçen ardışık ve birbirine bağlı aşamaları. Yaşam döngüsü aşamaları; hammadde çıkarılması, üretim, nakliye, kullanım ve atık oluşumu (beşikten mezara)/geri dönüşümü (beşikten beşiğe) içerir.

LIFE CYCLE COST / YAŞAM DÖNGÜSÜ MALİYETİ

Bir ürünün tanımlanmış yaşam döngüsü ile bağlantılı, yatırım maliyeti, kurulum maliyeti, işletme maliyeti, bakım maliyeti ve atık maliyetini içeren bütün maliyetler.

MATERIAL AND SUBSTANCE FLOW ANALYSIS / MALZEME VE MADDE AKIŞ ANALİZİ

Tanımlı bir bölgede, belirli bir malzemenin ya da maddenin toplam kullanım, geri dönüşüm ve imha yöntemlerinin tanımlanması.

MECHANICAL VENTILATION WITH HEAT RECOVERY / ISI GERİ KAZANIMLI MEKANİK HAVALANDIRMA

Isı geri kazanım cihazları egzoz havasından enerjinin geri kazanılmasıyla uygun maliyetli mekanik havalandırma yapmak için kullanılır. Mekan içerisinde bulunan iklimlendirilmiş (ısıtma-soğutma uygulanmış) ancak kullanılmış olan havanın içinde bulunan ısı enerjisiyle dışarıdan alınan temiz hava iklimlendirilir.

MIPS - MATERIAL INPUT PER UNIT SERVICE / BİRİM HİZMET BAŞINA MALZEME GİRDİSİ

Bir ürünün her bir hizmet ünitesi için elde edilmiş, beşikten mezara malzeme girdisidir. Bu kavram bir ürünün ya da hizmetin eko-verimliliğini ölçmek için kullanılabilir. Hesaplama, bir ürün ya da hizmet oluşturmak için gereken beyan edilmiş malzemeleri içine alır. Toplam malzeme girdisi, toplam hizmet ünitesi sayısına bölünür. Örneğin, bir yolcu aracında, hizmet ünitesi sayısı aracın tüm ömrü boyunca toplam mil başına düşen yolcu sayısıdır. Mil başına en düşük malzeme girdisi olan araç, daha eko - verimli olan araçtır.

MULTI-ATTRIBUTE / ÇOKLU-NİTELİK/ÖZNİTELİK

Çevresel özellikleri, yaşam döngüsü özellikleri ya da bir ürünün etkilerinin sayısını tanımlayan bir tip eko-etiket veya standart.

N

NEGAWATT / NEGATİF WATT

Enerji verimliliği uygulamaları ile tasarruf edilen enerji miktarını belirten teorik birim.

OFF THE GRID / ŐEBEKEDEN BAĞIMSIZ

Kaynakların korunması için, su, elektrik, doğalgaz ya da kanalizasyon gibi bir ya da daha fazla kamu hizmetlerine bağlı olmayan operasyon.

OPEN-LOOP RECYCLING / AÇIK ÇEVİRİM GERİ DÖNÜŞÜM

Eski ürünlerin ve malzemelerin yapısal özelliklerini deđiŐtiren bir Şekilde yeni ürünler haline getirildiği bir geri dönüşüm süreci. Açık çevrim geri dönüşüm, ürünün kendi üretim döngüsü dışından gelen malzemelerin geri dönüşümünü ifade eder. Geri dönüşüm tabiri malzemenin yapısal özelliğini yitirdiği anlamına gelir.

ORGANIC / ORGANİK

Tarımsal ürünlerin yetiŐtirilmesinde zirai ilaçların, hormonların, sentetik gübrelerin ve diğer toksik maddelerin kullanılmadığını simgeleyen bir terim olan “organik”, aynı zamanda ürünün Organik Gıdalar Üretim Yasası (Organic Foods Production Act) yetkisi altında üretildiğini gösteren bir gıda etiketleme terimidir.

PASSIVE HOUSE / PASİF EV

İlk defa Almanya'da 1991 yılında uygulanmış, binalarda konfor ve yüzde 90'lara varan enerji verimliliğini hedefleyen, bütün iklim bölgelerinde ve her bina türünde uygulanabilen bir yapı standardıdır. Standart bina yönelmesi ve iklim verilerine uygun bütüncül bina formu tasarımı, yapılan enerji modelleme sonuçları dahilinde fazla miktarda ısı yalıtım kullanımı, binanın minimum oranda hava sızdırmazlık düzeyi (bkz. Airtightness), ısı köprülerinden muaf güçlü bina kabuğu, yüksek performanslı pencere ve kapı sistemleri, ısı geri kazanımlı mekanik havalandırma sistemi (bkz. Mechanical Ventilation with Heat Recovery) sayesinde enerji kaybı yaşanmadan iç hava kalitesinin artırılmasını kapsamaktadır.

PASSIVE HOUSE CERTIFICATION / PASİF EV SERTİFİKASYONU

Almanya Darmstadt'ta bulunan Pasif Ev Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen bu sertifikasyon işlemi; tasarımdan uygulamaya kadar olan bina üretim sürecinin değerlendirilmesi ve onaylanmasıdır. Bir binanın bu sertifikayı alabilmesi için Pasif Ev kriterleri doğrultusunda tasarlanıp inşa edilmiş olmasının yanı sıra ısıtma ve soğutma enerji ihtiyacının ayrı ayrı 15 kWh/m²/ yıl'dan, birincil enerji ihtiyacının ise 120 kWh/m²/yıl'dan az olması gerekmektedir.

PHOTOVOLTAIC CELL / FOTOVOLTAİK HÜCRE

Üzerine güneş ışığı düştüğünde güneş enerjisini doğrudan doğru akım elektrik enerjisine dönüştüren yarı iletken maddelerden oluşan sistemler.

POST-CONSUMER MATERIALS / TÜKETİCİ SONRASI MALZEMELER

Son kullanım amacına ulaşmış, yaşam döngüsünü tamamlamış ve üretim veya dönüştürme atığı içermeyen, normalde bir katı atık olarak bertaraf olacak malzemeler.

PURCHASING POWER PARITY / SATINALMA GÜCÜ PARİTESİ

Ülkeler arasındaki fiyat düzeyi farklılaşmasını ortadan kaldıran para birimi dönüştürme oranı. Eldeki toplu bir para parite oranı ile farklı bir para birimine dönüştürüldüğünde, tüm ülkelerde aynı sepetteki mal ve hizmetler satın alınabilir. Mutlak satınalma paritesi, iki ayrı ülkede bir ürün grubunun (özellikle Tüketici Fiyat Endeksi-TÜFE'nin) belirlenen kurda fiyatlarının eşitlenmesi; nispi satınalma paritesi ise, iki farklı ülkede aynı ürün grubunun yıllar içinde fiyatlarındaki değişim hızının belirlenen kurda birbirine eşit olması durumu. Özellikle enerji yoğunluğu tanımındaki hasıla değerini ifade ederken kullanılır.

POLLUTION PREVENTION / KİRLİLİĞİN ÖNLENMESİ

Geri dönüşüm, işleme ya da elden çıkarma öncesinde, çevreye zararlı herhangi bir madde, kirletici veya kirletici miktarının azaltılması gibi temiz üretim yöntemleri ile hammadde, enerji, su veya diğer kaynakların kullanımında verimlilik artışı ve doğal kaynakların korunması yoluyla kirleticilerin oluşumunu azaltan ya da ortadan kaldıran uygulamalar bütünü.

PRE - CONSUMER MATERIALS / TÜKETİCİ ÖNCESİ MALZEMELER

Bir ürünün üretimi tamamlandıktan sonra, son kullanıcıya ulaşmadan önce elde edilen bir malzeme ya da yan ürünleri. Tüketici öncesi malzemeler, bir üretim yerinde oluşturulan ve genel olarak aynı veya başka bir imalat işleminde tekrar kullanılan üretim artığı, firesi veya hurdası içermez.

PRE - AND POST-MARKET CERTIFICATION / PAZAR ÖNCESİ VE SONRASI SERTİFİKASI

Piyasada mevcut olan ve sertifikanın kamuoyuna arz edildiği zamanı gösteren uygunluk kontrolleri. Bu iki yaklaşım, güvenilirlik teminatı için bir stratejiyi hayata geçiren bir sertifikasyon sistemi dahilinde kullanılır.

PRIMARY ENERGY INTENSITY / BİRİNCİL ENERJİ YOĞUNLUĞU

Ülkeler için Gayri Safi Yurt İçi Hasıla ve nihai enerji tüketim sektörleri için birim hasıla başına tükettikleri enerji miktarını gösteren enerji verimliliği göstergesi. Birincil enerji yoğunluğu değeri ne kadar düşük olursa, hasıla üretmek için kullanılan kaynakların da o kadar daha verimli kullanıldığını gösterir.

PRIMARY ENERGY CONSUMPTION / BİRİNCİL ENERJİ TÜKETİMİ

Ülkeler ve nihai tüketim sektörlerinin (sanayi, bina, ulaşım) fosil yakıtlar ve yenilenebilir enerji kaynakları tüketim değerleri. Genellikle karşılaştırma amaçlı Ton Eşdeğer Petrol (Ton Oil Equivalent – TOE) cinsinden ifade edilir.

PRODUCT STEWARDSHIP / ÜRÜN SORUMLULUĞU

Ürünlerin çevresel etkilerini azaltmak için sorumluluğu paylaşmak üzere, üreticiler, perakendeciler, tüketiciler ve elden çıkarıcılar gibi ürünün yaşam döngüsü içinde yer alan taraflardan istenen çevresel korumaya yönelik bir tutumla ürünlerin daha dayanıklı, yeniden kullanılabilir, geri dönüştürülebilir olmasını hedefleyen yaklaşım.

PV – PHOTOVOLTAIC / FOTOVOLTAİK

Güneş enerjisini elektrik akımına dönüştürme teknolojisi. Silikon gibi bazı materyaller güneş enerjisini direkt olarak elektrik enerjisine çevirmek gibi bir özelliğe sahiptir. Buna fotovoltaik etki denir.

RE-MANUFACTURING / YENİDEN ÜRETİM

Herhangi bir ürünün kendi üretim şartlarına uygun olarak yeniden kullanılabilir, tamir edilebilir veya yeni parçalar kullanılarak yeniden üretilmesi.

RECYCLING / GERİ DÖNÜŞÜM

Atığın yeniden kullanılabilir bir malzemeye dönüştürülmesi süreç ya da bir malzemenin döngüsel bir süreçte bir önceki durumuna geri getirilmesi.

RECYCLABLE / GERİ DÖNÜŞÜRÜLEBİLİR

Atık akışından tekrar kazanılabilir ve daha sonra üretim süreci içine dahil edilebilir malzeme.

RECYCLED CONTENT / GERİ DÖNÜŞÜRÜLMÜŞ İÇERİK

Bir ürün içerisindeki tüketici öncesi ve sonrası malzemeleri kapsayan, geri kazanılmış malzemelerin yüzdesi.

REHABILITATION / REHABİLİTASYON-İYİLEŞTİRME

Herhangi bir binanın ana fonksiyonu değişmeden, kullanım amacının farklılaştırılması amacıyla yapılan iyileştirmelerdir. Örneğin; Eski bir hastane binasının yeni ünitelerin eklenmesi ile bir çocuk hastanesine çevrilmesi.

RENEWABLE ENERGY / YENİLENEBİLİR ENERJİ

Rüzgar, güneş, jeotermal kaynak, biyokütle gibi kendilerini sürekli olarak yenileyebilen kaynaklardan elde edilen enerji.

RENOVATION / YENİLEME-ONARIM-TAMİRAT

Binalardaki hasar görmüş veya eskimiş bölümlerin iyileştirilmesi çalışmaları.

REUSEABLE / YENİDEN KULLANILABİLİR

Esas üretim amacı ya da farklı bir amaç için yeniden kullanılabilir malzeme.

RETROFITTING / GÜÇLENDİRME

Bir binanın yapısı bozulmadan, ana taşıyıcı bölümünün herhangi bir yöntemle (örneğin, çelik ile askıya alarak) güçlendirilmesi.

SECOND PARTY CERTIFIED OR VERIFIED / İKİNCİ BİR TARAFÇA ONAYLANMIŞ VEYA DOĞRULANMIŞ

Herhangi bir standarda uyumluluk konusunda bir kurumun, söz konusu standardı hazırlayan kurumdan farklı ancak bu kurumla çıkar ilişkisi bulunan bir organizasyon tarafından değerlendirilmesi.

SMART GROWTH / AKILLI BÜYÜME

Şehir merkezlerini ve eski banliyöleri canlandırmak amaçlı toplumsal planlama. Konutlarla ticari ve hizmet yapılarını birlikte düşünerek olabildiğince yaya yollarına ve toplu taşımaya öncelik vermek ve ayrıca açık alan ve diğer birçok çevresel olanakları da korumak odaklıdır. Buna ek olarak, akıllı teknolojilerin şehirlere entegrasyonu ile eko-dost ve enerji verimli şehirler oluşturma hedefini yansıtmaktadır. Yeşil enerji altyapısının (enerji üreten güneş panelleri, ev rüzgar türbinleri, elektrikli araç şarj istasyonları, akıllı şebekeler ile verimli enerji dağıtım-iletimi vb.) sağlanmasıyla şehrin zararlı salımlarının azaltılmasını da hedeflemektedir.

SOLAR ENERGY / GÜNEŞ ENERJİSİ

Güneş ışınlarının taşıdığı enerji. Güneş kollektörleri ile sıcak su temini, fotovoltaik hücreler ile elektrik üretimi sağlanabilmektedir.

SPECIFICATIONS / ÜRÜN KATEGORİ ŞARTNAMESLERİ

Bir veya daha fazla ürün kategorisi için, Tip III çevre beyanları için gerekli özel kurallar, gerekler ve kılavuzlar kümesi.

SPECIFIC ENERGY CONSUMPTION / SPESİFİK-ÖZGÜL ENERJİ TÜKETİMİ

Bir birim ürün elde etmek için tüketilen enerji miktarı. Nihai kullanım alt sektörlerinde enerji tüketimi ile üretilen ürün miktarı; ton, metre, sayı gibi fiziksel ifadeler arasında ilişki kurmak ve enerji verimliliğini değerlendirmek için kullanılmaktadır.

SUSTAINABILITY INDICATORS / SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK GÖSTERGELERİ

İstihdam oranı, kişi başı milli gelir, enerjide dışa bağımlılık, sera gazı salım oranları gibi sürdürülebilir bir ekonomi, toplum ve çevre yolunda gelişimi ölçmeye ve değerlendirmeye yardımcı göstergeler.

SUPPLY CHAIN MANAGEMENT / TEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİ

Müşteriye, doğru ürünün, doğru zamanda, doğru yerde, doğru fiyata tüm tedarik zinciri için mümkün olan en düşük maliyetle ulaşmasını sağlayan malzeme, bilgi ve para akışının entegre yönetimi. Bir tedarik zinciri; ürünlerin, tedarikçiler, üreticiler, toptancılar, dağıtımıcılar, perakendeciler ve nihai olarak da tüketiciler arasındaki hareketini sağlayan ilişkiler ve bağlantılar bütünüdür.

SUSTAINABLE MANUFACTURING / SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM

Çevre kirliliğine yol açmayan/doğayı kirletmeyen, enerji ve doğal kaynakları koruyucu, ekonomik açıdan uygulanabilir, çalışanlar, toplum ve tüketiciler için güvenilir ve sağlıklı, sosyal ve yaratıcı bir şekilde faydalı süreç ve sistemler kullanılarak, mal ve hizmetlerin üretilmesidir.

THIRD PARTY CERTIFIED OR VERIFIED / ÜÇÜNCÜ BİR TARAFCA ONAYLANMIŞ VEYA DOĞRULANMIŞ

Nihai ürünün ilgili tüm güvenlik, kalite ve performans standartlarına uygunluğunun bağımsız bir organizasyon tarafından denetlenmesi.

TIPPING POINT / KIRILMA NOKTASI

Herhangi bir yeni ürünün ya da hizmetin iyileştirilmesinde ulaşılabilecek olan en yüksek seviye.

TON OIL EQUIVALENT / TON EŞDEĞER PETROL

Enerji kaynaklarının tek birim ile ifade edilmesini sağlayan ve 10 milyon kilokalori karşılığı enerji birimi. Bir ton ham petrole eşdeğer enerji.

TRANSPARENCY / ŞEFFAFLIK

Bir işletmenin iş uygulamalarını ve davranış biçimlerini erişilebilir yayın yoluyla etik ve performans sonuçları bakımından raporlaması.

TRIPLE BOTTOM LINE / ÜÇLÜ BİLANÇO

Daha az sermaye yatırımı ve artan gelirleri kapsayan sürdürülebilir iş uygulamalarından dolayı, bir şirketin uzun dönemde iyileşen finansal performansını açıklayan bir ifade. Üçlü bilanço, çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirliği ifade etmektedir.

URBAN RENEWAL / KENTSEL DÖNÜŞÜM

Ekonomik, sosyal ve çevresel açıdan kalkınmayı hedefleyerek şehirlerin yeniden planlanması. Yolların, iş merkezlerinin, konut alanlarının yeniden düzenlenmesini içermektedir. Özellikle çevresel standartlar da düşünüldüğü zaman sürdürülebilir şehirler oluşturmak için önemli bir politikadır.

VOC - VOLATILE ORGANIC COMPOUNDS / UÇUCU ORGANİK BİLEŞİKLER

İç mekan hava kirliliğinin birincil kaynağıdır. Organik gaz olarak ölçülür. Önemli ölçüde buharlaştırmak ve atmosfere sokmak için, normal şartlar altında yeteri kadar yüksek bir buhar basıncına sahip olan organik kimyasal bileşikler. Aldehitler, ketonlar ve diğer hafif hidrokarbonlar gibi bir dizi karbon bazlı moleküller, uçucu organik bileşendirler. Genellikle terim, yasal veya düzenleyici bağlamda kullanılır ve bu gibi durumlarda tam tanımı hukuki bir meseledir. Terim, hem iyi karakterize edilmiş organik bileşikleri hem de değişken kompozisyon karışımlarını ifade edebilir.

VOLUNTARY CONSENSUS STANDARDS / GÖNÜLLÜ MUTABAKAT STANDARTLARI

Hem ulusal hem de uluslararası standart kurumlarının gönüllü mutabakatı ile geliştirilen ya da adapte edilen standartlar. Bu standartlar, ilgili fikri mülkiyet sahiplerinin tüm ilgili taraflar açısından ayrımcı olmayan, telif ücretsiz ya da makul telif ücretli esaslar uyarınca bu fikri mülkiyeti kullanılabilir kılmak için anlaştığı gerekli hükümleri içermektedir.

VOLUNTARY CONSENSUS STANDARDS BODIES / GÖNÜLLÜ MUTABAKAT STANDART KURUMLARI

Üzerinde mutabık kalınan prosedürleri kullanan gönüllü mutabakat standartlarını planlayan, geliştiren, oluşturan veya koordine eden ulusal ya da uluslararası organizasyonlar. Bu kuruluşlar, açıklık, menfaatler dengesi, tahakkuk süreci, bir temyiz sürecinin varlığı ve bir uzlaşma süreci ile tanımlanır.

WASTE / ATIK

Üreticisinin veya sahibinin artık kullanmayacağı ve çevreye atılan veya terk edilen herhangi bir şey.

WASTE-TO-ENERGY / ATIKTAN ENERJİ

Atıkların, yakma işlemiyle ısı ve/veya elektriğe dönüştürülmesi.

WASTE-TO-PROFIT / ATIKTAN KAR

Bir şirketin atık ya da tali mamulünün başka bir şirketin girdisi veya hammaddesi olarak kullanıldığı, böylece işletme karının artırıldığı ve atıklarının azaltıldığı, aynı zamanda “tali mamul sinerjisi” olarak adlandırılan süreç.

WASTE REDUCTION / ATIK AZALTMA

Herhangi bir ürünün veya hizmetin üretiminde atık akımına giren maddenin miktarında (kütlesinde) azalma.

Z

ZERO WASTE / SIFIR ATIK

Geri dönüşümü azami mertebeye getirmeye, atıkları asgariye indirmeye, tüketimi azaltmaya çalışan ve ürünlerin tekrar kullanılacak, tamir edilecek veya geri dönüştürülebilecek biçimde tasarlanması yoluyla çevreye ya da pazara geri döndürüldüğü sistem bazlı yaklaşım.

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

BPIE, Building Performance Institute Europe, www.bpie.eu.

ÇŞB, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, www.csb.gov.tr/projeler/iklim/.

DOE, US Department of Energy, www.doe.gov.

ETKB, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, www.enerji.gov.tr.

EU, European Union, www.europa.eu/pol/env/index_en.htm.

Oxford Reference, A Dictionary for Construction, Surveying and Civil Engineering, www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199534463.001.0001/acref-9780199534463.

YEGM, Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü, www.yegm.gov.tr.

NOTLAR

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

NOTLAR

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

Rüzgarlıbahçe Mah. Çınar Sok No:3 Kat:5
Demir Plaza, Kavacık / Beykoz
Tel: +90 216 322 23 00 (pbx)
Fax: +90 216 322 10 68
www.imsad.org / info@imsad.org